

24. Як чорний баклан пов'язаний з морем?

Як не дивно, більшість бакланів світової фауни забарвлені в траурні кольори. На півдні України живуть три види бакланів: великий (*Phalacrocorax carbo*), чубатий (*Ph. aristotelis*) та малий (*Ph. pygmeus*), їх оперення майже повністю чорне з металічним блиском. Лише молоді птахи у перший рік життя одягають білясту «маніжку». Приморські рибачки нерідко називають бакланами молодих великих мартинів – реготунів в їх юнацькому бурому вбранні. Ці птахи постійно кружляють на причалах біля рибалок при перевантаженні риби. Чому їх називають бакланами, зрозуміло із етимології слова «бакланити» – бешкетувати, жебракувати або відбирати здобич в інших. Рибалки – народ спостережливий, їм часто доводиться бачити, як ці мартини можуть нахабно відібрати бичка у норця, який щойно випірнув, або ж наздогнати будь-якого іншого мартина зі здобиччю в дзьобі і «переконати» її вронити корм.

Малий баклан відрізняється від великого не лише вдвічі меншими розмірами, а й шоколадним кольором шиї, голови і зашийку. До того ж, він практично не виходить з дельт великих річок, і зустріти малого баклана на морському узбережжі – рідкісний талан. Ще один вид – чубатий баклан – мешкає виключно на скелястих урвищах морського узбережжя, і хоч недосвідчена людина не одразу відрізняє його від великого баклана, ймовірність зустріти його на ділянках Чорного моря, окрім узбережжя Криму, Болгарії та Туреччини, мізерна.

Варто відмітити, що правильна назва чорного баклана – великий баклан. Його долю круто змінила господарська діяльність людини, яка з 1970-х років почала активно запроваджувати ставкове риборозведення в регіоні. Великий баклан неочікувано отримав у своє «користування» зручну кормову базу. Погодьтеся, що не можна порівняти затрати птахів на вилов риби в заплавних глибоких і проточних озерах з полюванням в мілкій воді вирощувальних ставків, «забитих» рибою. До кінця минулого століття чисельність популяції великого баклана стрімко зроста. Виявилося, що великий баклан охоче будує гнізда не лише високо на деревах, але і на плоских островах, головне – щоб місце розташування майбутньої колонії було недалеко від рибних ставків. Переслідування баклана рибалками та рибоводами змусило птахів «згадати» про деревне гніздування. Але на цей раз в хід пішли не лише заплавні ліси дельт, але і будь-які насадження на берегах водойм.

Результат виявився сумним. Сечова кислота в екскрементах великого баклана буквально «перекрашує» дерева під гніздами у білий колір, зелене листя зникає, і з часом дерева гинуть. Виходить, великий баклан своїми екскрементами «рубає гілку, на якій сидить», тому вимушений переселятися з року в рік на нові місця. Такі переселення похитнули колишній швидкий ріст чисельності чорного баклана, однак зараз вона все ще лишається високою. Наразі чорний баклан виступає як вид-«кочівник», або ж як наші давні предки, які практикували підсічно-вогневе землеробство: вирубували ділянку лісу, пару років отримували врожаї, а далі коли земля переставала родити, переходили рубати наступну лісосіку; так само величезні зграї бакланів тепер по черзі з'являються то в одному регіоні, то в іншому, а потім на кілька років так само всі разом зникають.

ЧУБАТИЙ БАКЛАН

МАЛИЙ БАКЛАН

ВЕЛИКИЙ БАКЛАН

